

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě – pobočka v Olomouci rozhodl samosoudkyní
Martinou Rýznarovou ve věci

žalobce: **M. V. V. G.**
bytem X
zastoupený zákonnou zástupkyní L. L.
bytem X

proti
žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**
sídlem Na Poříčním právu 1, 128 01 Praha

**o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 13. 12. 2024, č. j. X, ve věci příspěvku na péči
takto:**

- I. Rozhodnutí žalovaného ze dne 13. 12. 2024, č. j. X, **se ruší** a věc **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

1. Spor byl o přezkoumatelnost, zákonnost napadeného rozhodnutí a stupeň závislosti žalobce na pomoci jiné osoby. Spornými základními životními potřebami (dále jen „ZŽP“) byly orientace, oblékání a obouvání, osobní aktivity, stravování a tělesná hygiena. Rozhodné období bylo od února 2024 do 13. 12. 2024. Ačkoli je žalobce šestiletý, podle zprávy psychologa výkony žalobce odpovídají tříletému dítěti.
2. Žalovaný napadeným rozhodnutím zamítl odvolání a potvrdil rozhodnutí Úřadu práce České republiky – krajské pobočky v Olomouci (dále jen „úřad práce“) z 29. 4. 2024, č. j. X. Úřad práce tímto rozhodnutím nepřiznal žalobci příspěvek na péči ani jeho zvýšení.
3. **Žalobce v žalobě** namítal, že správní orgány vůbec nezkoumaly rozsah duševních a mentálních schopností žalobce a nezabývaly se jimi. Z podrobného popisu zdravotního

stavu žalobce vyplývá, že nezvládá minimálně 5-6 ZŽP, a nikoliv pouze dvě, jak uzavřely správní orgány. Žalobce navrhl k důkazu listiny, které byly již součástí správního spisu. Námitky k jednotlivým ZŽP soud uvádí níže.

4. **Žalovaný ve vyjádření k žalobě** uvedl, že žalobce požádal 23. 2. 2024 úřad práce o příspěvek na péči a 2. 4. 2025 o zvýšení příspěvku na péči. Z výsledku posouzení stupně závislosti Institutu posuzování zdravotního stavu (dále jen „IPZS“) a Posudkové komise Ministerstva práce sociálních věcí v Ostravě (dále jen „posudková komise“) vyplynulo, že žalobce není považován za osobu závislou na pomoci jiné fyzické osoby, neboť nezvládá pouze dvě ZŽP.
5. Žalobní námitky jsou totožné s odvolacími. Nebylo prokázáno, že žalobce by měl snížený intelekt (mentální retardaci či demenci) či závažnou duševní poruchu. U žalobce byla diagnostikována porucha soustředění pozornosti s hyperaktivitou a opožděný vývoj řeči (i z důvodu dvojjazyčného prostředí). Výkon neverbálních kognitivních schopností se pohybuje v pásmu podprůměru a jsou nevyrovnané. Schopnosti žalobce nejsou narušeny těžce, ani o ně nepřišel. Žalobce byl v kolektivním zařízení dobře přizpůsobitelný, měl zájem o okolí, vrstevníky a hru, učil se napodobovat, snažil se o samostatnost v sebeobsluze a respektoval dospělé authority, a to již v roce 2023.
6. K námitce, že pokud žalobce nezvládá jednu z aktivit ZŽP, je třeba uznat její nezvládání, žalovaný uvedl, že i přes nezvládání jedné či více aktivit lze podle okolností dospět k závěru, že posuzovaná osoba ZŽP zvládá, pokud zvládá aspoň jednu aktivitu, jak uzavřely Krajský soud v Plzni v rozsudku č. j. 16 Ad 82/2019-62 a Nejvyšší správní soud v rozsudku č. j. 3 Ads 50/2013-32.
7. **Soud přezkoumal** napadené rozhodnutí podle § 65 a násl. zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění účinném ke dni vydání rozsudku (dále „s. ř. s.“), v mezích žalobních bodů a při přezkoumání rozhodnutí soud vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování žalovaného (§ 75 odst. 1 a 2 s. ř. s.).
8. **Úřad práce v rozhodnutí z 29. 4. 2024** uznal podle posudku IPZS, že žalobce nezvládá ZŽP komunikace a péče o zdraví, protože má opožděný vývoj řeči a pravidelně dochází na logopedii.
9. **Žalovaný v rozhodnutí o odvolání** popsal, že v chování žalobce dominují projevy ADHD, tj. hyperaktivita, porucha pozornosti a impulsivita. Psychomotorické tempo žalobce je zrychlené. Žalobce je často v pohybu a bývá i hluchý. Koncentrace pozornosti je popisována jako velmi krátkodobá. Žalobce neustále zkouší hranice a pravidla, nevydrží sedět a je hodně hravý. Žalobce dává přednost hře před zadanými úkoly. Kognitivní schopnosti žalobce jsou nevyrovnané. Aktuální výkon neverbálních kognitivních schopností se pohybuje v pásmu výrazného podprůměru. Žalobce má diagnostikovaný opožděný vývoj řeči, který způsobuje problémy v rámci interakce i socializace. Obtíže při komunikaci jsou mimo jiné způsobeny dvojjazyčným rodinným prostředím. Žalobce navštěvuje logopeda, ale prozatím je jeho slovní zásoba chudá, jeho odpovědi jsou spíše jednoslovné a občas dvouslovné. U žalobce je zaznamenána chybná výslovnost a jeho mluva je málo srozumitelná, někdy v řeči používá rumunská slova. Aktuální slovní zásoba žalobce odpovídá podprůměru. Žalobce postrádá větší zkušenosti se začleněním ve skupině vrstevníků. Je u něho patrná zvýšená fixace na matku, což je přičítáno vlivu nepříznivé rodinné situace. V mateřské škole byly u žalobce pozorovány adaptační obtíže, oslabená pozornost, zvýšený neklid, prvky impulsivity, časté střídání činností a zvýšená potřeba uplatnit své vlastní zájmy. Žalobce nastoupil do mateřské školy až později, neboť byl nucen se zdržovat mimo kolektiv, aby nevystavoval svého

nemocného bratra riziku infekce. Žalobce je relativně dobře přizpůsobitelný, má zájem o své okolí, o vrstevníky i hru; učí se napodobovat, snaží se o samostatnost v sebeobsluze a dospělé autority respektuje. Žalobce je schopen samostatného stoje i chůze, nemá evidované poruchy jemné motoriky a zrak ani sluch nevykazují známky závažného funkčního postižení. Úvahy žalovaného ke sporným ZZP jsou uvedeny níže.

10. Soud dospěl k závěru, že žaloba je důvodná.
11. Soud shledal napadené rozhodnutí jako nepřezkoumatelné. Žalovaný se nevyjádřil k právně významným námitkám žalobce, ke všem jeho postižením a k celému obsahu zprávy klinického psychologa ze 14. 5. 2024 a zprávy Společnosti pro ranou péči z 30. 4. 2024, které žalobce přiložil k odvolání a navrhl je k důkazu. Správní orgány se také nevyjádřily k nedatovanému potvrzení o spolupráci se Společností pro ranou péči, které žalobce přiložil k žádosti o příspěvek na péči.
12. Soud zjistil ze zprávy dětského klinického psychologa ze 14. 5. 2024, že žalovaný ze zprávy citoval některé údaje (viz bod 9 tohoto rozsudku), ale některé údaje pominul, například neuvedl rozchod rodičů, sourozeneckou rivalitu, poruchy chování projevující se zvýšenou agresivitou a vzdorovitým chováním. Dále psycholog konstatoval, že výkony žalobce odpovídají referenční skupině 3,3 let. Dílčí výkony jsou výrazně rozkolísané a pohybují se zpravidla v pásmu výrazného podprůměru a ojediněle dosahují spodní hranice pásma průměru. Aktuální slovní zásoba odpovídá pásmu výrazného podprůměru. Psycholog zdůraznil, že v klinickém obraze jsou dále v popředí opožděný psychomotorický vývoj a odkázal na popis aktuálního psychomotorického vývoje Střediskem pro ranou péči z 2. 5. 2024.
13. Soud zjistil ze zprávy Společnosti pro ranou péči z 2. 5. 2024 o aktuálním psychomotorickém vývoji žalobce, že datum, ke kterému se váže zhodnocení psychomotorického vývoje, je 30. 4. 2024. Žalobce má vývojovou dysfázii a ADHD a kvůli tomu má opožděný psychomotorický vývoj v několika oblastech. Jednou z největších obtíží je pro žalobce oblékání a vysvlékání a bez dopomoci se sám neobslouží. Při oblékání tepláků dává obě nohy do jedné nohavice; má obtíže s nazouváním bot, které jsou částečně způsobeny polydaktylií nohou. Žalobce má ještě občas plenku na noc. Žalobce používá stále láhev se savičkou, pro pocit bezpečí a uklidnění během afektu. Žalobce rozezná předměty jako kartáček, hřeben, dokáže přiřadit předměty k fotografiím, ale sám od sebe je aktivně nevyužívá. Další velkou překážkou je pro žalobce komunikace. Žalobce má dobrou receptivní složku řeči, ale expresivní složka není dostatečně vyvinutá, a proto také dochází k afektům. Pokud jde o sociální dovednosti, žalobce je velmi společenský, má rád lidi, ale je náročné s ním občas chodit na veřejnost, například do obchodu, protože utíká a maminku často neposlechne. Maminka musí být stále ve střehu, protože žalobce je schopný odejít i s někým cizím. Kolektiv ostatních dětí žalobci nevádí a ve školce s nimi vychází dobře. Nyní je převážně doma kvůli zdravotnímu stavu mladšího bratra, pro kterého by bylo riziko onemocnění kvůli jeho zdravotnímu stavu. Žalobce kvalitně a aktivně navazuje zrakový kontakt a během činností vyhledává pozornost. Pokud jde o komunikaci, žalobce komunikuje převážně jednoslovně a má tendenci hodně slova opakovat; často ale dochází kvůli nepochopení k afektům. Žalobce má logopedickou podporu, která však kvůli častým nemocem bývá poslední dobou nepravidelná; slovní zásoba žalobce se postupně rozvíjí. Pokud jde o myšlení a vnímání, pozornost žalobce je velmi těkavá, často od činností odbíhá; dobrou motivací jsou pro něho nové zajímavé pomůcky, například stavebnice, LEGO, knížky, puzzle. Stále je třeba trénovat přiřazování barev. Žalobce počítá převážně

v angličtině; přiřazuje základní geometrické tvary, ale slovně je již nepojmenuje; hodně se učí nápodobou. Pokud jde o jemnou motoriku, žalobce nemá vyhraněnou lateralitu a preferuje spíš pravou ruku. Když mu něco nejde, řekne si o pomoc buď gestem nebo si dojde za mámou. Bilaterální koordinace a koordinace oko – ruka je v pořádku. Žalobce začíná používat špičkový úchop, ale je stále křečovitý. Poradce rané péče doporučuje pokračování v návštěvě logopedie, rozvíjení také za pomoci knih, pohádek či říkanek a tvorby dějové posloupnosti. Je třeba se věnovat jemné motorice, především trénovat grafomotoriku tzn. úchop drobných předmětů, úchop tužky, malování prstovými barvami, cviky na uvolnění ruky apod. Je namístě podpořit sociální dovednosti nejlépe ve spojitosti s nastavením pevných hranic především v domácím prostředí, lze využít denní režim, odměnový systém, rozlišování vhodného a nevhodného chování. K sebeobsluze je třeba se zaměřit především na nácvik samostatného oblékání a svlékání, zapínání zipů a knoflíků, rozeznávání vhodného oblečení podle ročního období ap.

14. Soud zjistil z nedatovaného potvrzení o spolupráci se Společností pro ranou péči, které žalobce přiložil k žádosti, že matka žalobce kontaktovala společnost z důvodu opoždění ve vývoji staršího syna, který má poruchu pozornosti s hyperaktivitou a vývojovou dysfázií. Žalobce je velmi všímavý a zvědavý, má ale obtíže především v oblasti receptivní složky řeči. Perceptivní složka řeči je u něj vyvinutější a pasivně běžnému hovoru rozumí. V řeči se objevují především dysgramatismy. Žalobce tvoří většinou pouze jednoslovné věty, maximálně dvouslovné. Žalobce má bohatou slovní zásobu, ale má obtíže s výslovností. Pracují na rozvoji jemné motoriky. Žalobce má v sebeobsluze především problém s oblékáním, vysvlékáním a také s obouváním bot. Žalobce má k pití k dispozici stále láhev se savičkou, kterou ale také využívá k uklidnění. Pozornost žalobce je adekvátní, ale kvůli diagnóze těkavá, vydrží povětšinou času jen u činností, kterého zaujmou. Důležitá je pro žalobce práce s motivací (jídlo, oblíbená hračka). Vlastní prožívání žalobce vyjadřuje prostřednictvím zvýšení hlasu, křiku, smíchu. Momentálně žalobce nenavštěvuje mateřskou školu kvůli riziku onemocnění a zdravotním komplikacím mladšího bratra, který je po několika operacích srdce. Matka se Společností pro ranou péči nyní aktivně pracuje na nastavení pevných hranic, které jsou pro žalobce zásadní. Nutné je striktně trvat na plnění úkolů. Pracují také na rozvoji expresivní složky řeči pomocí logopedických pomůcek, knih a karet a pracují s vizuální percepcí. Pro rozvoj jemné motoriky využívají speciálních pomůcek na nácvik špičkového úchopu, vyhazování předmětů, na oblékání a zatloukání.
15. Soud ze zjištění z citovaných zpráv uzavřel, že pokud klinický psycholog ve zprávě uvedl, že žalobce je na úrovni dítěte ve věku 3,3 let a žalobci bylo v době napadeného rozhodnutí šest let, a přitom zvládání ZŽP podle provedeného dokazování ve značném rozsahu neodpovídá tomu, co dítě obvykle v šesti letech zvládá, jsou zde důvodné pochybnosti o skutkových a právních závěrech napadeného rozhodnutí. Vodítkem k posouzení zvládání ZŽP šestiletým dítětem je i Instrukce náměstkyně pro řízení sekce sociálně pojistných systémů č. 15/2016 (dále jen „instrukce“), podle které se dítě ve věku 6-7 let správně gramaticky vyjadřuje, zvládá oblékání a obouvání, pouze při výběru se připouští pomoc druhé osoby, dítě se samo umyje, učeše a vyčistí si zuby; pouze při mytí celého těla se účastní druhá osoba atd.
16. Vadou posudků o závislosti a napadeného rozhodnutí je, že přesvědčivě nevysvětlily, jak může žalobce v přijatelném standardu účelně zvládat při jeho postiženích sporné ZŽP. Žalovaný nepřihlédl k celému obsahu citovaných zpráv, které žalobce doložil k odvolání a žádosti a napadené rozhodnutí dále neobsahuje přezkoumatelné úvahy, jestli péče o žalobce

je mimořádná či nikoliv. Je třeba zohlednit vývojovou dysfázii žalobce, úroveň jeho psychomotorického vývoje, ADHD, poruchy chování a pozornosti a další prokázané diagnózy (například tvrzené podezření na klaustrofobii žalobce neprokázal žádnou lékařskou zprávou).

17. Správní orgány použily jako klíčový důkaz a podklad rozhodnutí **posudky o závislosti**, které **nebyly úplné a přesvědčivé** a bylo namíste vyžádat jejich doplnění anebo srovnávací posudek jiného pracoviště IPZS či jiné posudkové komise.
18. Příspěvek na péči se poskytuje osobám závislým na pomoci jiné fyzické osoby [§ 7 odst. 1 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění účinném ke dni vydání napadeného rozhodnutí (dále jen „zákon o sociálních službách“)], přičemž stupně závislosti jsou rozděleny podle počtu ZŽP, jež daná osoba není schopna zvládat (§ 8 odst. 2 zákona o sociálních službách). Základních životních potřeb, které jsou pro účely zjištění stupně závislosti osoby na pomoci jiné fyzické osoby posuzovány, je celkem deset: mobilita, orientace, komunikace, stravování, oblékání a obouvání, tělesná hygiena, výkon fyziologické potřeby, péče o zdraví, osobní aktivity a péče o domácnost – ta se neposuzuje u dětí [§ 9 odst. 1 písm. a) až j) zákona o sociálních službách]. Obsah těchto ZŽP je konkretizován výčtem aktivit v příloze č. 1 vyhlášky č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách, ve znění účinném ke dni vydání napadeného rozhodnutí (dále jen „vyhláška“).
19. Podle § 2a vyhlášky pro závěr, že posuzovaná osoba je při zajištění některé ze ZŽP závislá na pomoci jiné fyzické osoby, postačuje, pokud posuzovaná osoba není schopna z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu zvládat alespoň jednu z aktivit, která je pro schopnost zvládat danou ZŽP vymezena v příloze č. 1 vyhlášky.
20. Při rozhodování o příspěvku na péči je zásadním a rozhodujícím důkazem posudek závislosti osoby. Na posudek závislosti osoby na péči je podle konstantní judikatury třeba nahlížet jako na kterýkoliv jiný důkazní prostředek, neboť se sice jedná o tzv. „*povinný důkaz*“, nikoliv však o závazné stanovisko či závazný podklad rozhodnutí. Z toho důvodu není správnost posudku presumována, posudek proto podléhá hodnocení správního orgánu a nemůže být bez dalšího převzat jako pravdivý. Při rozhodování ve věci příspěvku však správní orgán neposuzuje věcnou správnost posudku, neboť k tomu nemá potřebné odborné znalosti [srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu (dále též „NSS“) č. j. 3 Ads 77/2009-59 nebo č. j. 3 Ads 48/2009-104]. Při hodnocení posudku je proto podle rozsudku NSS č. j. 4 Ads 57/2009-53, stěžejní, že „posudková komise MPSV je při posuzování stupně závislosti [...] povinna vycházet ve smyslu § 25 odst. 3 zákona o sociálních službách ze zdravotního stavu osoby doloženého nálezem ošetřujícího lékaře, z výsledku sociálního šetření a zjištění potřeb osoby, popřípadě z výsledků funkčních vyšetření a z výsledku vlastního vyšetření posuzujícího lékaře. Na takový posudek jako svou podstatou rozhodující důkaz je třeba klást požadavek úplnosti a přesvědčivosti. To v posuzované věci platí především pro řízení před žalovaným správním orgánem, jako orgánem odvolacím, pro jehož řízení a rozhodnutí byl posudek vyžádan. Obdobně je pak třeba posuzovat požadavky na tento posudek kladené v případném soudním přezkumném řízení.“ Samotná realizace tohoto požadavku pak dle rozsudku NSS č. j. 10 Ads 269/2018-29, v praxi spočívá v tom, že se posudková komise „musí vypořádat se všemi rozhodujícími skutečnostmi, především s těmi, které posuzovaná osoba namítá, a vyjádřit se k její schopnosti zvládat veškeré aktivity vyjmenované u jednotlivých životních potřeb v příloze č. 1 vyhlášky, kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách. Případnými spornými

díličními aktivitami se posudková komise musí detailně zabývat a své úvahy opřít o dostatečně zjištěný skutkový stav. Posudek je rozhodujícím důkazem v řízení o přiznání příspěvku na péči, pokud nevzbuzuje pochybnosti o své celistvosti a přesvědčivosti a neexistují jiné důkazy, které jeho správnost zpochybňují. V případě vzniku pochybností či nesrovnalostí mezi podkladovou dokumentací, tvrzeními posuzované osoby a závěry posudkové komise je pak namístě provést osobní vyšetření posuzované osoby. Právě osobní posouzení, byť není obligatorní zákonnou podmínkou, by mělo být v podobných případech pravidlem a současně vhodným způsobem, jak takové pochybnosti vyvrátit (srov. rozsudek NSS č. j. 3 Ads 214/2014-25). Nenaplnění výše uvedených požadavků je vadou řízení před správním orgánem ve smyslu § 76 odst. 1 písm. b) s. ř. s. V posuzované věci otázka vyšetření žalobce posudkovým lékařem nebo posudkovou komisí nebyla sporná.

21. Podle § 1 odst. 2 vyhlášky schopnost osoby zvládat ZŽP pro účely stanovení stupně závislosti se hodnotí **v přirozeném sociálním prostředí a s ohledem na věk fyzické osoby.**
22. Podle § 1 odst. 4 věty první vyhlášky za neschopnost zvládání základní životní potřeby se považuje stav, kdy **porucha funkčních schopností dosahuje úrovně úplné poruchy nebo poruchy těžké, kdy i přes využívání zachovaných potenciálů a kompetencí fyzické osoby a využívání běžně dostupných pomůcek, prostředků, předmětů denní potřeby nebo vybavení domácnosti, veřejných prostor nebo s využitím zdravotnického prostředku nelze zvládnout ZŽP v přijatelném standardu.**
23. Pojem „**přirozené sociální prostředí**“, ve kterém se schopnost zvládat ZŽP posuzuje podle § 1 odst. 2 vyhlášky a § 3 písm. d) zákona o sociálních službách zahrnuje rodinu a sociální vazby k osobám blízkým, domácnost osoby a sociální vazby k dalším osobám, se kterými sdílí domácnost, a místa, kde osoby pracují, vzdělávají se a realizují běžné sociální aktivity.
24. Podle § 10 zákona o sociálních službách „u osoby do 18 let věku se při hodnocení schopnosti zvládat základní životní potřeby podle § 9 odst. 1 a **při hodnocení potřeby mimořádné péče porovnává** rozsah, intenzita a náročnost péče, kterou je třeba věnovat posuzované osobě se zdravotním postižením, s péčí, kterou je třeba věnovat zdravé fyzické osobě téhož věku. Při stanovení stupně závislosti u osoby do 18 let věku se nepřihlíží k potřebě péče, která vyplývá z věku osoby a tomu odpovídajícímu stupni biopsychosociálního vývoje. Mimořádnou péčí se rozumí péče, která svým rozsahem, intenzitou nebo náročností **podstatně přesahuje** péči poskytovanou osobě téhož věku.“
25. V posuzovaném případě žalovaný neuznal žalobci zvládání sporných ZŽP orientace, oblékání a obouvání, osobní aktivity, stravování a tělesná hygiena.
26. Soud zdůrazňuje, že **nemá** k dispozici úplnou zdravotnickou dokumentaci žadatelů o příspěvek na péči ani posudkové spisy a lékařské zprávy, ze kterých posudkoví lékaři vycházeli, s výjimkou těch, které jsou součástí správního spisu.
27. U **ZŽP stravování** podle přílohy č. 1 vyhlášky se za schopnost zvládat tuto ZŽP považuje stav, kdy osoba je schopna 1. vybrat si ke konzumaci hotový nápoj a potraviny, 2. nalít nápoj, 3. rozdělit stravu na menší kousky a naservírovat ji, 4. najíst se a napít, 5. dodržovat stanovený dietní režim, 6. konzumovat stravu v obvyklém denním režimu, 7. přemístit nápoj a stravu na místo konzumace.
28. Žalobce v žalobě namítal, že by měl ve věku šesti let být schopen jednodušších úkonů jako například pití z normální sklenice či hrnku a používání příboru. Žalobce se však nají pouze

lžičkou a použití příboru neovládne. Je třeba mu pokrm dopředu nakrájet tak, aby ho mohl sníst právě jen lžičkou. Žalobce zvládne pít pouze z kojenecké láhve s pítkem. Žalobcovi vrstevníci nastupují v jeho věku do první třídy základní školy, kde dětem v jídelně nikdo jídlo nekrájí, ani jim s jídlem či pitím nepomáhá. U žalobce je zde oproti vrstevníkům propastný rozdíl.

29. Žalovaný v napadeném rozhodnutí uzavřel, že nebyly zjištěny takové poruchy funkčních schopností, které by žalobci objektivně bránily v uspokojení této ZŽP. Žalobci není poskytována každodenní mimořádná péče. Bylo prokázáno, že žalobce je schopen se sám najíst a napít, a to běžným způsobem a nemusí být například vyživován pomocí sondy. Žalobce se nají lžící a napije z dětské kojenecké lahvičky, která má pítko. Žalobce si sám dokáže říct o jídlo i pití a nemá žádná stravovací omezení (dietu). Schopnost uvařit teplé jídlo a nápoj se hodnotí u péče o domácnost, která se u osob do 18 let věku neposuzuje.
30. Soud ověřil ze záznamu ze sociálního šetření z 1. 3. 2024, že žalobce se stravuje lžící. Podle tvrzení matky zkoušeli příbor, ale nejde mu to. Žalobce pije z dětské kojenecké láhve s pítkem. Pitný režim zajišťuje matka. Žalobce si zvládne sám říct o jídlo a pití a dietu nemá.
31. Úřad práce v rozhodnutí z 29. 4. 2024 shrnul, že žalobce se nají s facilitačními (usnadňujícími) prostředky, jejichž použití se posudkově připouští.
32. Posudková komise v posudku z 19. 12. 2024 uvedla, že jezení příborem lze očekávat ve vyšším věku – plně nad 7 let, samozřejmě je vhodné vyučování postupně. U žalobce není funkční ztráta rukou, nevidomost nebo těžká mentální retardace. Žalobce si o jídlo řekne a neodmítá ho. Nelze konstatovat, že by neuměl jíst lžící nebo lžičkou. Je nutno rozlišit obvyklou péči o dítě v daném věku.
33. Soud dospěl k závěru, že žalovaný dostatečně nevysvětlil, jestli je konkrétně žalobce schopen při jeho postižení adekvátně svému věku samostatně jíst a pít, jak ukládá instrukce pro posouzení dětí ve věku 5-6 let. Pro věk 6-7 let je stanoveno, že dítě začíná jíst příborem. Pití pouze z láhve s pítkem není u šestiletého dítěte obvyklé, zdravé děti pijí z hrnku mnohem dříve.
34. Žalovaný se nevypořádal se zprávou klinického dětského psychologa, že žalobce je na úrovni tříletého dítěte. Tříleté dítě podle instrukce neovládá ZŽP stravování, pokud se samostatně nenají a nenapije. Žalobci bylo v době posouzení posudkovou komisí 6 let a začínal sedmý rok svého života.
35. V napadeném rozhodnutí zcela chybí úvaha, jestli péče, kterou pečující osoba poskytuje žalobci, je péčí mimořádnou či nikoliv. Žalovaný se nevyjádřil k jednotlivým aktivitám ZŽP stravování a není jasné, jestli žalobce zvládne otevřít láhev, naporcovat stravu na menší kousky, naservírovat ji, nalít nápoj apod., jak ukládá § 2a vyhlášky (srov. rozsudek NSS č. j. 6 Ads 100/2022-26, bod 16).
36. Žalovaný v návaznosti na posudek posudkové komise neuznal žalobci nezvládání **ZŽP tělesná hygiena**.
37. Podle přílohy č. 1 k vyhlášce za schopnost zvládat ZŽP tělesná hygiena se považuje stav, kdy osoba je schopna 1. použít hygienické zařízení, 2. dodržovat tělesnou hygienu, mýt si a osušovat si jednotlivé části těla, 3. provádět celkovou hygienu, 4. česat se, provádět ústní hygienu, holit se.

38. Žalobce v žalobě namítal, že matka mu musí intenzivně asistovat nejen u ranní a celkové hygieny. Ze zprávy Střediska rané péče vyplývá, že žalobce sice rozezná kartáček a hřeben, ale nedokáže je použít. Důsledkem nezvládnutí čištění zubů bylo i nedávné trhání tří zubů ve Fakultní nemocnici Olomouc. Účelový je závěr správních orgánů, že nevidí důvod, proč by žalobce neměl tuto ZŽP zvládat. Absence těžkého postižení pohybových schopností, zraku či intelektu nejsou jedinými důvody, které mohou zapříčinit nezvládnutí ZŽP. Nepřípadná je argumentace nízkým věkem žalobce. Vrstevníci žalobce neuznanou ZŽP zvládají, umí použít kartáček na zuby a hřeben a sami se myjí. Argumenty o nízkém věku žalobce jsou nepřiléhavé, protože je už ve školním věku.
39. Žalobce měl být dvakrát vyšetřen na foniatrii, ale vyšetření v komoře nemohlo proběhnout, neboť v ní žalobce nechtěl zůstat. Žalobci byla doporučena hyperbarická kyslíková terapie, která mu má zlepšit kvalitu spánku, má ho zklidnit, zvýšit soustředění a pozornost, zlepšit funkci střev, kognitivní a jazykové schopnosti a socializaci. Žalobci bylo doporučeno 40-60 terapií. Jen 40 terapií by mělo stát 19 300 Kč.
40. Žalovaný v rozhodnutí o odvolání konstatoval, které postižení a nemoci žalobce nemá a konstatoval, že žalobce je schopen zvládat tuto ZŽP. Žalovaný pomoc pečující osoby považoval za adekvátní věku žalobce a zdůraznil, že doporučeno je důsledné výchovně vzdělávací působení a zaučování sebeobsluhy.
41. Posudková komise uvedla, že žalobce se pouze namočí a neprovede hygienu řádně, ale provede ji, čímž se myslí hygiena obličeje a rukou. Dohled druhé osoby se připouští v rámci celkové „velké“ hygieny a hodnotí se spolupráce dítěte. Žalobci vypadaly mléčné zuby a čekají až narostou nové.
42. Soud ověřil ze záznamu ze sociálního šetření nad rámec údajů citovaných v napadeném rozhodnutí a posudkovou komisí, že žalobce si sám zuby nečistí a podle matky se vzteká, když mu je chce vyčistit.
43. Soud dospěl k závěru, že žalovaný a posudková komise přesvědčivě nevysvětlily, jestli byly u žalobce prokázány takové mentální a duševní schopnosti, aby zvládl účelně vykonat všechny aktivity ZŽP tělesné hygieny, ve společensky přijatelném standardu a s ohledem na jeho věk. Žalovaný nevysvětlil, jestli u žalobce jde o mimořádnou péči a dále, jestli je schopen si vyčistit zuby alespoň na pokyn. Podle instrukce platí, že pokud si dítě, které má čtyři roky a více nevyčistí zuby ani na pokyn, nezvládá tuto aktivitu ZŽP tělesná hygiena. Podle instrukce dítě ve věku žalobce má být schopno se samo umýt, učesat, vyčistit si zuby a umýt si celé tělo za účasti druhé osoby. K tomu se napadené rozhodnutí nevyjadřuje a rovněž vůbec neporovnálo péči, kterou matka žalobci věnuje, s péčí, kterou věnují matky zdravým dětem stejného věku.
44. Další spornou ZŽP byla **orientace**. Podle přílohy č. 1 vyhlášky se za schopnost zvládat tuto ZŽP považuje stav, kdy osoba je schopna 1. poznávat a rozeznávat zrakem a sluchem, 2. mít přiměřené duševní kompetence, 3. orientovat se osobou, časem a místem, 4. orientovat se v přirozeném sociálním prostředí, 5. orientovat se v obvyklých situacích a přiměřeně v nich reagovat.
45. Žalobce v žalobě namítal, že se neorientuje místem ani časem a není schopen se pohybovat venku sám a přiměřeně v přirozeném prostředí reagovat, i když by toho měl být ve svém věku schopen. Odůvodnění rozhodnutí žalovaného se nezakládá na pravdě. Opakovaně se venku stává, že žalobce má tendenci vběhnout do silnice, kde zrovna projíždí auto, ztratit se

na místech, kde by to měl znát nebo odejít s cizím člověkem. Žalobce není schopen sám bezpečně přejít ulici. Žalobcova matka musí být stále ve střehu a mít ho na očích, aby těmto nežádoucím jevům zabránila. Žalobce se neorientuje v obvyklém prostředí a už vůbec v něm nereaguje přiměřeně. To potvrzuje zpráva ze Střediska rané péče, kterou žalobce přiložil k odvolání. Žalovaný ji však nezohlednil. Odůvodnění je obecné až šablonovité. Žalovaný se nevypořádal s konkrétním skutkovým stavem v případě žalobce.

46. Žalovaný v napadeném rozhodnutí vyjmenoval poruchy, které u žalobce nebyly prokázány a uzavřel, že bylo prokázáno, že žalobce je v rámci svého věku dostatečně orientovaný, nebyly u něj prokázány středně těžká, těžká nebo hluboká mentální retardace ani jiné závažné psychické postižení. Žalobce pozná blízkou rodinu a dokáže se zorientovat ve známém prostředí. Žalobce umí rozlišit domácí a vnější prostředí nebo den a noc. Žalobce vidí, sleduje očima, otáčí se za zvukem a zajímají ho okolní předměty, nepotřebuje brýle ani naslouchátko. Žalobce nepotřebuje každodenní mimořádnou péči jiné fyzické osoby.
47. Posudková komise v posudku citovala, že kognitivní schopnosti žalobce jsou v pásmu podprůměru a cituje z jednotlivých vyšetření. Podle zdravotnické dokumentace je žalobce dobře přizpůsobitelný, má zájem o okolí, vrstevníky a hru, učí se napodobovat, snaží se o samostatnost v sebeobsluze a dospělé autority respektuje. Žalobce není těžce nedoslýchavý. Žalobce je mobilní samostatně a přítomnost druhé osoby při chůzi do okolí a na procházky se v daném věku připouští.
48. Soud ověřil ze záznamu ze sociálního šetření z 1. 3. 2024, že žalobce má ADHD, je hyperaktivní, blízkou rodinu pozná, za zvukem se otáčí, začíná poznávat barvy; pozná strany nahoře a dole, pozná a orientuje se ve známém prostředí, sleduje očima. Matka má u žalobce podezření na klaustrofobii.
49. Podle instrukce by žalobce ve věku šesti let měl být orientovaný osobou, místem a částečně časem. Přiměřenost duševních schopností se hodnotí ve vztahu k uvědomění si vlastní identity v prostředí a čase, ke schopnosti poznávat a řešit či rozhodovat obvyklé, každodenní situace, úkoly a problémy a ke schopnosti regulovat chování v přirozeném sociálním prostředí. U dětí v předškolním věku je poruchu orientace třeba posuzovat individuálně na základě odborných nálezů a posoudit úroveň psychomotorického vývoje, případně v předškolním věku využít psychiatrického a psychologického vyšetření, doložených známek opožděného vývoje s přihlédnutím k dalším poruchám, jako jsou poruchy chování ap.
50. Žalovaný těmto požadavkům instrukce nedostál. Vzhledem k listinám, které žalobce doložil k odvolání a k žádosti, jsou zde důvodné pochybnosti ve smyslu § 3 správního řádu, jestli je žalobce schopen se orientovat v běžných situacích a přiměřeně v nich reagovat. Matka žalobce poukazovala na nepřiměřené reakce žalobce. Žalovaný dostatečně nevysvětlil, jestli žalobce má přiměřené duševní kompetence a jestli je schopen orientovat se v obvyklých situacích a přiměřeně v nich reagovat přiměřeně svému věku a ve srovnání se zdravými vrstevníky.
51. Podle přílohy č. 1 vyhlášky za schopnost zvládat ZŽP **oblékání a obouvání** se považuje stav, kdy osoba je schopna 1. vybrat si oblečení a obutí přiměřené okolnostem, 2. rozeznat rub a líc oblečení a správně je vrstvit, 3. oblékat se a obouvat se, 4. svlékat se a zouvat se, 5. manipulovat s oblečením v souvislosti s denním režimem.

52. Žalobce namítal, že tuto ZŽP nezvládá. Přestože se matka intenzivně snaží učit žalobce dovednostem ZŽP oblékání a obouvání, žalobce není schopen se sám obléct ani obout a není schopen si sám vybrat oblečení či rozeznat rub a líc. Přesto žalovaný v napadeném rozhodnutí tvrdí, že žalobce je schopen se sám obléct a obout. Matka s žalobcem pracuje na zlepšení této dovednosti, ale bohužel marně. Zvládání této ZŽP nelze odůvodnit pouze tím, že je zachována jemná motorika a že není doloženo těžké poškození intelektu. Ze zprávy Střediska rané péče vyplývá, že žalobce tuto ZŽP nezvládá. Šestileté děti běžně zvládají samostatné oblékání nebo zavazování tkaniček, protože na základní škole je musí zvládat samy. Žalobce je proti vrstevníkům značně pozadu. U osob mladších 18 let se podle zákona o sociálních službách nehodnotí pouze ZŽP péče o domácnost, proto nelze argumentovat věkem žalobce spojeným s potřebou pomoci s oblékáním.
53. Žalovaný v napadeném rozhodnutí vypsál neprokázané těžké poruchy a konstatoval, že s ohledem na nízký věk žalobce nelze posudkově zohlednit poskytovanou pomoc ze strany pečující osoby, jako je převlékání nebo zavazování tkaniček. Nelze očekávat samostatné zvládání této ZŽP s ohledem na věk žalobce. Je doporučeno důsledné výchovně vzdělávací působení a zaučování v sebeobsluze. U žalobce nejde o každodenní mimořádnou péči jiné fyzické osoby.
54. Posudková komise odkázala na to, že v uvedeném věku se dítě snaží a nejde o případ, že by se žalobce nesnažil spolupracovat při zvládání této ZŽP. Žalobce se s dopomocí oblékne a tato pomoc druhé osoby se připouští, včetně pomoci při výběru oblečení. Samostatné oblékání a obouvání bez korekce druhé osoby lze očekávat ve věku nad sedm let.
55. Soud zjistil ze záznamu ze sociálního šetření z 1. 3. 2024, že žalobce se sám neobleče, obléká ho matka a převléká ho podle potřeby. Matka oblékání se žalobcem trénuje. Žalobce se sám neobleče, tkaničky si nezaváže, obouvá ho matka.
56. Podle instrukce by žalobce ve věku šesti až sedmi let měl zvládat oblékání a obouvání, pomoc se připouští při výběru oblečení a obuvi. Podle instrukce je třeba posoudit správnost vrstvení a rozlišení rubu a líce. Pokud je osoba nerozezná, nezvládne ZŽP oblékání a obouvání.
57. Soud uzavřel, že žalovaný nezohlednil vývoj žalobce a jeho schopnosti při jeho nemocech, zprávu psychologa a zprávy Střediska rané péče. V napadeném rozhodnutí chybí úvaha o mimořádné péči, kterou matka žalobci dle svého tvrzení a doložených zpráv poskytuje.
58. K ZŽP **osobní aktivity** žalobce v žalobě nesouhlasil s tím, že zvládá tuto ZŽP. Žalobce má velmi omezenou docházku do mateřské školy kvůli zdravotním problémům mladšího bratra, který musí být často v izolaci. Proto má žalobce kontakt s vrstevníky velmi omezený. To se projevuje i na jeho začlenění do kolektivu. Není pravdou, že by žalobce nepotřeboval mimořádnou péči. Pedagogicko-psychologická poradna doporučila žalobci osobního asistenta.
59. Správní orgány zvládání této ZŽP spatřovaly v tom, že žalobce navštěvuje mateřskou školu, má zájem o okolí, vrstevníky a hru a mimořádná péče u něj nebyla doložena. Žalovaný neshledal těžké nebo úplné poruchy funkčních schopností, které by bránily žalobci tuto ZŽP zvládat. Žalobce nemá těžké duševní poruchy a nebyla prokázána ani úplná absence sociálně-vztahového rámce. Žalobce si doma hraje se sourozencem a je v kontaktu s rodiči. Žalobce se učí napodobovat vypozařované chování a chce být samostatný. Je doporučována výchovná motivace a v úvahu připadá i využití asistenta pedagoga.

60. Podle záznamu ze sociálního šetření z 1. 3. 2024 je žalobce v současné době doma a zde má možnost hrát si se sourozencem, případně s matkou. Matka je na mateřské dovolené. Otec dětí žije v azylovém domě, s chlapci se v poslední době začíná stýkat. Žalobce má přerušovanou docházku do školy kvůli problémům s imunitou mladšího bratra. Závěr sociálního šetření zněl, že při něm byl žalobce veselý, hyperaktivní, neustále po bytě běhal a křičel. Podle matky je velkou zátěží ochrana mladšího syna před onemocněním, proto žalobce nechodí do mateřské školy, aby nebylo větší riziko respiračního onemocnění.
61. Podle přílohy č. 1 vyhlášky se za schopnost zvládat tuto základní životní potřebu považuje stav, kdy osoba je schopna 1. navazovat kontakty a vztahy s jinými osobami, 2. plánovat a uspořádat osobní aktivity, 3. styku se společenským prostředím, 4. stanovit si a dodržet denní program, 5. vykonávat aktivity obvyklé věku a prostředí, například vzdělávání, zaměstnání, volnočasové aktivity, vyřizovat své záležitosti.
62. Žalovaný nevysvětlil, jestli může žalobce vzhledem k vývojové dysfázii, ADHOD, poruše pozornosti, poruchám chování a všem ostatním diagnózám, zvládat účelně ZŽP osobní aktivity přiměřeně svému věku. Je třeba přihlídnout ke všem okolnostem věci, zejména ke skutečným návštěvám mateřské školy, logopedické poradny, ke zprávě dětského klinického psychologa a oběma zprávám Střediska rané péče.
63. Podle instrukce je na místě přihlížet ke všem okolnostem věci a zohlednit rovněž údaje o návštěvě předškolního zařízení, ranou péči, narušení adaptivního chování, zvládání stravování, oblékání, tělesné hygieny, výkon fyziologické potřeby a komunikaci při nástupu povinné školní docházky, jestli jsou připomenutí a kontrola občasné, jestli jde u posuzované osoby pervazivní vývojovou poruchu, jaké jsou přidružené poruchy, například chování, osobnosti atd., jaká je schopnost socializace a sociálního začleňování, jaký je defekt mentálních schopností, jestli jde o neznalost, nezkušenost, pohodlnost apod. Děti s lehkou mentální retardací si potřebné dovednosti osvojují pomalejším způsobem. Po nástupu povinné školní docházky zpravidla zvládají stravování, oblékání a obouvání, tělesnou hygienu i komunikaci (srov. instrukci, čl. 5). Těmto požadavkům instrukce napadené rozhodnutí nedostálo.
64. Je třeba také vymezit přirozené sociální prostředí nejen bydlištěm, pracovištěm a/nebo školou dle § 2a vyhlášky. Obvyklým prostředím odpovídajícím věku je svět stejně starých dětí (srov. rozsudek NSS č. j. 8 Ads 271/2018-34, podle kterého „svět zdravých mladistvých a jejich běžné sociální aktivity nejsou vymezeny jenom pohybem po místě bydliště a školy, natož aby se omezovaly na schopnost trefit do své třídy a poznat rodiče a vyučující“ – u ZŽP orientace).
65. Dle judikatury NSS „obvyklost“ prostředí a situace je tedy třeba posuzovat ve srovnání se zdravými jedinci stejného věku. Pro závěr, že jedinec aktivitu nezvládá, je třeba, aby ji nezvládal ani v určitém přijatelném standardu, při zohlednění limitů daných jeho zdravotním stavem. Při hodnocení schopností žalobce zvládat jednotlivé ZŽP v obvyklém prostředí a situacích, jakož jeho schopnosti v nich přiměřeně reagovat, je bezpochyby nutné zohlednit všechny poruchy, kterými má žalobce trpět (obdobně srov. rozsudky NSS č. j. 5 Ads 80/2016-22 nebo č. j. 8 Ads 271/2018-34 aj. ve věcech žalobců s poruchou autistického spektra).
66. Při hodnocení schopnosti zvládat základní životní potřebu se posuzuje, zda je fyzická osoba schopna rozpoznat, provést a zkontrolovat *správnost zvládnutí* základní životní potřeby (§ 2 odst. 1 vyhlášky).

67. Ke **zvládání či nezvládání pouze jedné aktivity ZŽP**, je třeba vyložit § 2a vyhlášky, který stanoví: „Pokud osoba není schopna z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu zvládat alespoň jednu z aktivit, která je pro schopnost zvládat základní životní potřebu vymezena v příloze č. 1 k této vyhlášce, není schopna základní životní potřebu zvládat, a to bez ohledu na příčinu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu.“
68. K výkladu tohoto ustanovení se vyjádřil NSS v rozsudku č. j. 9 Ads 209/2024-69 takto:
69. „Nejvyšší správní soud ve vztahu k § 2a vyhlášky č. 505/2006 Sb. považuje již na tomto místě za nezbytné upozornit žalovaného, že jeho odkaz na rozsudek Krajského soudu v Plzni ze dne 30. 9. 2020, č. j. 16 Ad 82/2019-62, je nepřipadný. Krajský soud v Plzni v něm vyložil § 2a vyhlášky č. 505/2006 Sb. tak, že pro učinění závěru o schopnosti zvládat základní životní potřebu postačuje, aby posuzovaná osoba zvládla toliko jednu relevantní aktivitu vymezenou v příloze č. 1 k vyhlášce č. 505/2006 Sb. Tento výklad, odporující již dřívější judikatuře NSS (např. rozsudek NSS ze dne 29. 9. 2015, č. j. 4 Ads 167/2015-27, bod 31), však NSS výslovně odmítl v rozsudku ze dne 14. 11. 2023, č. j. 5 Ads 8/2023-25, neboť je *„v přímém rozporu se zněním zákonného ustanovení a nelze jej dovodit gramatickým, teleologickým ani historickým výkladem.“* Zároveň apeloval *„na striktní výklad § 2a vyhlášky č. 505/2006 Sb., neboť v opačném případě by mohl být popřen úmysl zákonodárce prostřednictvím základních kritérií, která mají svůj předobraz ve zvládání všedních životních situací, zjistit stupeň soběstačnosti a samostatnosti posuzované osoby.“* Tímto striktním a v judikatuře NSS ustáleným výkladem je, že *„pro závěr o tom, že posuzovaná osoba **nezvládá** určitou základní životní potřebu **postačí, pokud nezvládá jednu z aktivit, jež vyhláška č. 505/2006 Sb. stanoví pro příslušnou základní životní potřebu v příloze č. 1.** (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 3. 2021, č. j. 4 Ads 495/2019-71, nebo ze dne 25. 4. 2019, č. j. 8 Ads 271/2018-34).“* (zvýraznění doplněno NSS).
70. Žalovanému je nepochybně známo, že NSS dlouhodobě vykládá § 2a vyhlášky č. 505/2006 Sb. výše uvedeným způsobem, a je si zároveň také nepochybně vědom toho, že závěry citovaného rozsudku Krajského soudu v Plzni tomuto výkladu odporují. Kromě NSS například také Krajský soud v Ostravě v bodě 40 rozsudku ze dne 15. 8. 2024, č. j. 20 Ad 3/2024-31, žalovaného výslovně upozornil na překonání závěrů Krajského soudu v Plzni: *„Pro úplnost krajský soud dodává, že žalovaný opětovně argumentuje závěry uvedenými v rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 30. 9. 2020, č. j. 16 Ad 82/2019-62. Uvedeným rozsudkem se zabýval Nejvyšší správní soud a např. v rozsudku ze dne 14. 11. 2023, č. j. 5 Ads 8/2023-25, jeho závěry zcela popřel. Konkrétně uvedl, že je nutné odmítnout výklad Krajského soudu v Plzni vyslovený v rozsudku ze dne 30. září 2019, č. j. 16 Ad 82/2019-62, podle jehož logiky by pro učinění závěru o schopnosti zvládat základní životní potřebu stačilo, aby posuzovaná osoba zvládla toliko jednu aktivitu vymezenou v příloze č. 1 k vyhlášce č. 505/2006 Sb. Tento závěr je v přímém rozporu se zněním zákonného ustanovení a nelze jej dovodit gramatickým, teleologickým ani historickým výkladem.“*
71. NSS tudíž neshledává prostor pro to, aby se žalovaný i nadále ve své rozhodovací praxi opíral o překonané závěry rozsudku Krajského soudu v Plzni č. j. 16 Ad 82/2019-62. Není přípustné, aby žalovaný ignoroval precedenčně závaznou judikaturu NSS. Odchýlit se od ní může pouze tehdy, pokud pro svůj odlišný názor předloží dostatečně silnou argumentaci, se kterou by se NSS následně ztotožnil (rozsudek NSS ze dne 26. 9. 2019, č. j. 10 Afs 192/2018-27). Respektování rozhodovací činnosti vrcholných soudů orgány veřejné moci je totiž jedním ze základních atributů právního státu (čl. 1 Ústavy České

republiky, *mutatis mutandis* usnesení rozšířeného senátu ze dne 11. 1. 2006, č. j. 2 Afs 66/2004-53, č. 1833/2009 Sb. NSS).“

72. Z uvedených důvodů v citované judikatuře soud považuje odkaz žalovaného na výklad Krajského soudu v Plzni v rozsudku č. j. 16 Ad 82/2019-62 za nepřiléhavý.
73. Soud neprováděl důkazy listinami, které jsou obsaženy ve správním spise, bylo to nadbytečné.
74. Soud uzavírá, že žalovaný se v plném rozsahu nevypořádal s listinami, které žalobce přiložil k odvolání a žádosti a navrhl je k důkazu. V napadeném rozhodnutí chybí porovnání rozsahu, intenzity a náročnosti péče, kterou je třeba věnovat posuzované osobě se zdravotním postižením, s péčí, kterou je třeba věnovat zdravé fyzické osobě téhož věku (§ 10 zákona o sociálních službách).
75. Žalovaný a úřad práce mají povinnost poskytnout účastníkům řízení poučení o procesních právech a povinnostech, tj. zejména o povinnosti prokázat svá tvrzení zejména lékařskými zprávami a funkčními vyšetřeními a o tom, že úkolem posudkových lékařů není provádět primární klinická vyšetření, ta provádějí odborní lékaři, kteří k tomu mají přístroje a vybavení. Obdobně platí závěry rozsudků NSS č. j. 6 Ads 23/2011-60 nebo č. j. 6 Ads 57/2007-42, podle kterých „poučovací povinnost (...) je projevem ústavně zakotveného práva na právní pomoc, podle kterého má každý právo na právní pomoc v řízení před soudy, jinými státními orgány či orgány veřejné správy, a to od počátku řízení. Poučovací povinnost správního orgánu znamená především povinnost poskytnout dotčeným osobám poučení o právech a povinnostech vyplývajících z právních předpisů upravujících řízení před správními orgány. Poučovací povinnost týkající se otázek hmotného práva má své místo právě v řízeních, jejichž předmětem jsou sociální dávky (...), a to za předpokladu dodržení zásady rovnosti účastníků řízení a nestranného přístupu k nim.“
76. Správní orgán rozhoduje podle stavu ke dni vydání rozhodnutí, resp. ke dni, ke kterému posudková komise shromáždila podklady posudku o závislosti (§ 16a odst. 6 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení).
77. Přesvědčivost posudku o závislosti na pomoci jiné fyzické osoby záleží i v tom, aby byl dostatečně srozumitelný pro jeho adresáty a následný přezkum. Ten, kdo zdravotní stav posuzuje, si musí být vědom, že jeho role je především zprostředkující – má odborné informace srozumitelně a pokud možno komplexně vysvětlit „inteligentnímu laikovi“ tak, aby tento na jejich základě mohl o věci posuzované správně rozhodnout. Musí si přitom být vědom, že „inteligentní laik“ sice má duševní schopnosti porozumět těmto odborným informacím, ovšem pro jejich rychlé a patřičně důkladné pochopení mu chybí znalost širších souvislostí a celé řady základních principů, které odborníkovi připadají samozřejmé (srov. rozsudek NSS č. j. 2 Ads 17/2017-15).
78. Otázkou je, jestli byl žalobce řádně vyšetřen, byly stanoveny všechny diagnózy a určena léčba. K prokázání stupně závislosti je třeba doložit důkazy, kterými jsou pečlivě popsány lékařské nálezy z objektivních funkčních vyšetření. Je na žalobci, aby si zajistil podklady rozhodnutí – potřebná vyšetření (zejména psychologa, neurologa, psychiatra – viz instrukce) a předložil je včas správním orgánům. Není úkolem posudkových lékařů provádět primární vyšetření. Jejich úkolem je hodnotit vyšetření odborných lékařů, psychiatrů a klinických psychologů.

79. Rozhodným obdobím, za které soud posuzoval zdravotní stav žalobce, byla doba od února 2024 (od podání žádosti) do vydání rozhodnutí o odvolání 13. 12. 2024 (§ 75 odst. 1 s. ř. s.).
80. I když jde o řízení na žádost a důkazní břemeno leží na žadateli, nezbavuje to žalovaného a úřad práce povinnosti zjistit skutkový stav bez důvodných pochybností v souladu s § 3 a § 50 a násl. správního řádu a provést dokazování a rozhodnout v souladu se zákony, tím spíše, pokud žalobce vznesl konkrétní námitky (srov. rozsudky NSS č. j. 2 A 1105/2002-OL-22, č. 153/2004 Sb. NSS, č. j. 1 Azs 181/2018-29, č. j. 1 As 38/2023-57, č. j. 8 Ads 136/2019-38, č. j. 2 Ads 106/2015-31 a mnohé další).
81. K námitce finanční náročnosti léčby soud odkazuje žalobkyni zejména na nadační fondy, neziskové a dobročinné organizace a podobné spolky, úřad práce, církve, obce a kraje ap. Léčba žalobci nebyla nařízena, ale pouze doporučena, což není v posuzované věci právně významné.
82. Z výše uvedených důvodů soud napadené rozhodnutí žalovaného zrušil pro nepřezkoumatelnost a vady řízení a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení ve smyslu § 78 odst. 1 a 4 s. ř. s. V dalším řízení je žalovaný shora podaným právním výkladem podle § 78 odst. 5 s. ř. s. vázán.
83. Soud v souladu s § 60 odst. 1 a 2 s. ř. s. nepřiznal žádnému z účastníků právo na náhradu nákladů řízení, neboť žalobce žádné náklady řízení neuplatnil a neúspěšnému správnímu orgánu takové právo ve věcech sociální péče nepřísluší.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku **je možno** podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů od jeho doručení k Nejvyššímu správnímu soudu v Brně.

Olomouc 26. září 2025

Martina Rýznarová v. r.
samosoudkyně